

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain 21 §:n muuttamisesta (HE 142/2024 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Vilppu Talvitie, maa- ja metsätalousministeriö
- metsäjohtaja Anna Rakemaa, Suomen metsäkeskus
- kenttäpäällikkö Mikko Syri, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- metsäasiamies Anders Portin, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Metsäteollisuus ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätuhojen torjunnasta annettua lakia. Valtion korvausvastuuta koskeva pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion korvausvastuu luonnonsuojelualueelta levinneestä metsätuhosta koskisi myös yksityisiä luonnonsuojelualueita. Ehdotetulla lailla korjattaisiin siihen vuonna 2023 tullut erhe.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2024 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on korjata metsätuhojen torjunnasta annetun lain 21 §:ään luonnonsuojelulain säätämisen yhteydessä jäänyt virheellinen sanamuoto vastaamaan ennen lain muutosta vallinnutta ja säilytettäväksi tarkoitettua oikeustilaa. Luonnonsuojelulain säätämisen yhteydessä otettiin käyttöön termi ”valtion luonnonsuojelualue” erotukseksi yksityisestä luonnonsuojelualueesta. Valmistelun yhteydessä metsätuholain 21 §:n 1 momenttiin lisättiin virheellisesti sana ”valtion”. Metsätuholakiin tulleen virheen vuoksi valtion korvausvastuu metsätuhoista ei koske yksityisen omistamalta luonnonsuojelualueelta todennäköisesti levinneiden metsätuhojen aiheuttamia vahinkoja, vaikka lain teknisellä muutoksella ei ollut tarkoitus muuttaa vallinnutta oikeustilaa.

Esitetty muutos palauttaa valtion korvausvelvollisuuden siihen tilaan kuin se oli ennen 1.6.2023 voimaan tullutta luonnonsuojelulain muutosta. Korvausvastuu koskee muutoksen jälkeen myös luonnonsuojelulain 43 ja 47 §:ssä tarkoitettuja yksityisiä luonnonsuojelualueita. Muutos vähentää maanomistajien yksityisten luonnonsuojelualueiden perustamiseen liittyvää epävarmuutta metsätuhojen korvausvelvollisuuden osalta sekä mahdollisesti lisää halukkuutta luonnonsuojelualueen perustamista kohtaan ja parantaa yksityisen luonnonsuojelun kannustavuutta. Valtion korvausvelvollisuuden takautuvuus uuden luonnonsuojelulain voimaantulon päivämäärään 1.6.2023 poistaa tulkintavaikeudet mahdollisen metsätuhon syntyhetkestä. Valiokunta pitää esitettyjä muutoksia tärkeinä ja kannatettavina maanomistajien oikeusturvan ja vapaaehtoisen luonnonsuojelun edistämisen kannalta.

Hallituksen esitykseen sisältyvän arvion mukaan ehdotetun muutoksen vaikutus valtiotalouteen on vähäinen eikä se aiheuta lisämääräraharahatarpeita. Suomen metsäkeskuksesta saadun tiedon mukaan vuosina 2017—2023 valtion varoista on korvattu yhteensä alle 10 000 eurolla suojelualueilta levinneistä metsätuhoista aiheutuneita vahinkoja. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa, että ilmastonmuutos vaikuttaa myös metsiin, mikä Suomessa lisää metsätuhojen riskiä. Valiokunta on kansallista ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaa 2030 koskevasta valtioneuvoston selvityksestä antamassaan mietinnössä pitänyt tärkeänä, että metsien terveyteen ja kasvuun kiinnitetään huomiota ja metsätuhotilanteiden seuranta ja ennakoitua jatkuvasti kehitetään (MmVM 32/2022 vp — VNS 15/2022 vp). Metsätuhotilanteiden seurannassa on syytä tarkastella myös sitä, missä määrin metsätuhoja leviää valtion ja yksityisten omistamilta suojelualueilta ja miten metsätuhojen leviämistä parhaiten voidaan estää tai rajoittaa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 142/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2024 vp

Helsingissä 28.11.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenna Simula ps

jäsen Tiina Elo vihr

jäsen Ritva Elomaa ps

jäsen Veronika Honkasalo vas

jäsen Janne Jukkola kok

jäsen Antti Kangas ps

jäsen Teemu Kinnari kok

jäsen Milla Lahdenperä kok

jäsen Helena Marttila sd

jäsen Timo Suhonen sd

jäsen Eerikki Viljanen kesk

jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina